

CRNA GORA
ZAVOD ZA ŠKOLSTVO

OPŠTA GIMNAZIJA

Predmetni program
ITALIJANSKI JEZIK
I, II, III i IV razred

Podgorica

2020.

SADRŽAJ

A. NAZIV PREDMETA.....	3
B. ODREĐENJE PREDMETA	3
C. CILJEVI PREDMETA	4
D. POVEZANOST SA DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA.....	5
E. OBRAZOVNO-VASPITNI ISHODI PREDMETA.....	7
I razred – 5. godina učenja.....	7
II razred – 6. godina učenja.....	10
III razred – 7. godina učenja.....	13
IV razred – 8. godina učenja	16
F. DIDAKTIČKE PREPORUKE ZA REALIZACIJU PREDMETA	18
G. PRILAGOĐAVANJE PROGRAMA DJECI SA POSEBNIM OBRAZOVNIM POTREBAMA I NADARENIM UČENICIMA.....	25
H. VREDNOVANJE OBRAZOVNO-VASPITNIH ISHODA	27
I. USLOVI ZA REALIZACIJU PREDMETA	32

A. NAZIV PREDMETA

ITALIJANSKI JEZIK (drugi strani jezik)

B. ODREĐENJE PREDMETA

Učenje italijanskog jezika treba da pomogne učenicima¹ da, kroz savladavanje i usvajanje jezičkih kompetencija i vještina, stiču neophodna znanja i tehnike za formiranje funkcionalnog i svrsishodnog jezičkog izraza. Interkulturalna, estetska i etička komponenta, kao nezaobilazni pratioci tokom učenja stranog jezika, doprinose ukupnom intelektualnom razvoju djece i uspostavljanju pravilne ravnoteže u odnosu na opšteprihvaćene kulturološke vrijednosti i svijest o sopstvenom identitetu. Pored humanističke dimenzije, poznavanje italijanskog jezika je značajno i zbog mogućnosti profesionalnog i stručnog napredovanja iz oblasti u kojima Crna Gora saraduje sa partnerima iz italijanskog govornog područja, kao što su: turizam, ugostiteljstvo, razni oblici privredne i univerzitetske saradnje, prevodilačka djelatnost, državna administracija i diplomatija i sl.

Osnovni elementi nastave stranih jezika su učenje jezika i sticanje znanja o jeziku, pa je i suština nastave italijanskog jezika:

- osposobljavanje učenika za uspješnu usmenu i pisanu komunikaciju na italijanskom jeziku;
- stvaranje dobre lingvističke osnove za dalje izučavanje jezika;
- osposobljavanje učenika za korišćenje jezika u budućoj struci.

Osim ovih, nastava italijanskog jezika obuhvata i druge opšteobrazovne i vaspitne sadržaje (vidjeti Ciljevi predmeta).

Italijanski jezik se uči u I, II, III i IV razredu opšte gimnazije, kao obavezni predmet koji je zastupljen sa po dva časa sedmično u prvom, drugom i trećem razredu, odnosno tri časa sedmično u četvrtom razredu.

Broj časova namijenjen nastavi predmeta *Italijanski jezik* po razredima:

Razred	Sedmični broj časova	Ukupni broj časova	Obavezni dio (80–85%)	Otvoreni dio (15 do 20%)	Teorijska nastava (TN)	Vježbe i ostali vidovi
I	2	72	59	13	34%	66%
II	2	72	59	13	34%	66%
III	2	72	59	13	34%	66%
IV	3	99	80	19	34%	66%

¹ Svi izrazi koji se u ovom dokumentu koriste u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

C. CILJEVI PREDMETA

Nastava italijanskog jezika po ovom Programu ima za cilj da:

- omogućiti učeniku da stekne sposobnost sporazumijevanja na italijanskom jeziku, na nivou B1.2²;
- omogućiti učeniku da sazna činjenice, razumije naučene činjenice i utvrdi odnose među njima, kao i da naučeno upotrijebi u konkretnim komunikacijskim situacijama;
- omogućiti učeniku da proširi svoju sposobnost sporazumijevanja van granica maternjeg jezika i tako razvije sposobnost za razumijevanje i poštovanje drugih kultura i civilizacija;
- stvori dobru lingvističku osnovu za dalje izučavanje jezika;
- razvije komunikativne sposobnosti učenika, da ih osposobi za shvatanje sebe kao dijela društvene cjeline i aktivnih učesnika u društvenim odnosima, da razvije njihovu spremnost na saradnju i prihvatanje drugih kao ravnopravnih učesnika u društvenoj grupi, razvije gledišta, da prihvataju druge kulture, formiraju civilizacijske stavove;
- osposobi učenike da počnu preuzimati odgovornost za vlastito učenje i znanje, odnosno da počnu da izgrađuju svoje zahtjeve kao korisnici jezika, oblikuju lične ciljeve učenja, vrednuju svoja dostignuća i trude se da ih poprave, pripremajući se tako za samostalno i permanentno učenje;
- razvije autonomiju učenika i tehnike samostalnog učenja;
- doprinese emotivnom razvoju učenika i osposobi ga za doživljavanje sebe i drugih bez predrasuda, kroz razvoj samopouzdanja i pozitivne predstave o sebi;
- doprinese razvoju harmonične ličnosti učenika i svijesti o sopstvenom identitetu kroz građenje humanističkog i tolerantnog odnosa prema društvu i različitim jezicima i kulturama;
- podstiče radoznalost, duhovitost, tolerantne oblike ponašanja i kulturu dijaloga;
- podstiče pravilan razvoj učenikove ličnosti u intelektualnom, emocionalnom i moralnom smislu, te njegovu kreativnost i osjećaj za lijepo, osposobi ga za usvajanje pozitivnih vrijednosti, oblikovanje vrednosnih sudova i prihvatanje normi ponašanja;
- razvija samopouzdanje, samostalnost i kreativnost;
- razvija humane odnose među polovima;
- razvija svijest o značaju multikulturalizma i plurilingvizma;
- doprinese formiranju autonomne, demokratične, empatične ličnosti koja će, šireći svoja znanja o drugim narodima i kulturama i istovremeno razvijajući svijest o vlastitim kulturnim vrijednostima, biti sposobna da na primjeren način djeluje u interkulturalnom i plurilingvalnom okruženju.

Za realizaciju navedenih ciljeva učenici stiču jezička i druga znanja i vještine:

1. Lingvističke kompetencije

Učenici upoznaju strani jezik na nivou fonetike, morfologije, sintakse, semantike, leksike i na tekstualnom nivou i osposobljavaju se za usmeno i pismeno sporazumijevanje; savladavaju receptivne i produktivne jezičke vještine razvijajući specifične jezičke sposobnosti u skladu sa komunikacionim potrebama; osposobljavaju se za komunikaciju na italijanskom jeziku kako bi se ostvarili u svim društvenim sferama i budućoj profesiji i razvijaju metajezičke kompetencije i interesovanje za usvajanje italijanskog jezika i kulture.

2. Sociolingvističke kompetencije

² Zajednički evropski okvir za žive jezike, Savjet Evrope

Učenici razvijaju sposobnost razumijevanja tekstova u pogledu njihove namjene i izvantekstualnih okolnosti sporazumijevanja i ovladavaju primjerenim načinima usmenog sporazumijevanja i neverbalnog reagovanja.

3. Diskursna kompetencija

Učenici razvijaju strategije koje im omogućavaju da stvore primjeren usmeni i pisani tekst (organizuju, strukturiraju i prilagođavaju poruku).

4. Poznavanje strategija rješavanja problema u komunikaciji

Učenici razvijaju sposobnost definisanja prirode problema, procjenjivanja alternativa i predlaganja mogućih rješenja, kao i strategije rješavanja nesporazuma i savladavanja prepreka u sporazumijevanju.

5. Sociokulturološka znanja

Učenici upoznaju važne aspekte društva i kulture zemalja italijanskog govornog područja i postaju svjesniji sličnosti i razlika između svijeta u kojem žive i onog koji upoznaju kroz učenje italijanskog jezika; razvijaju svijest o drugim narodima i kulturama, a kroz uočavanje kulturoloških i jezičkih sličnosti i razlika između Crne Gore i Italije razvijaju svijest i o vlastitim kulturnim vrijednostima.

6. Poznavanje strategija samostalnog učenja i podsticanje cjeloživotnog učenja

Učenici upoznaju i razvijaju strategije samostalnog učenja (aktivnosti koje koriste pri sticanju, čuvanju i upotrebi znanja), čime se osposobljavaju za permanentno učenje, da preuzmu odgovornost za vlastito učenje, da oblikuju lične ciljeve učenja i samostalno procijene svoja dostignuća; kao i da djeluju u višejezičnoj i interkulturalnoj sredini.

7. Vještine upravljanja sobom

Učenici razvijaju sposobnosti postavljanja ciljeva, organizacije vremena za njihovu realizaciju, sposobnost samoprocjene, kao i samopoštovanje, samopouzdanje, odgovornost, samostalnost, produktivnost i upornost u radu.

8. Razvoj medijske pismenosti

Učenici se osposobljavaju za sticanje informacione pismenosti kroz pronalaženje, analizu i evaluaciju poruka u različitim oblicima komunikacije na italijanskom jeziku.

9. Kreativnost

Učenici se osposobljavaju za stvaranje originalnih ideja i rješavanje problema u komunikaciji, u skladu sa okolnostima sporazumijevanja.

10. Kritičko mišljenje

Učenici se osposobljavaju da kritički izvode zaključke, procjenjuju ponuđene podatke i informacije i na osnovu njih formiraju vlastito mišljenje.

D. POVEZANOST SA DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Učenici se školovanjem pripremaju za kvalitetniji život i stiču obrazovanje koje će im kasnije pomoći u izboru profesije. Da bi se učenicima pomoglo da lakše formiraju i koriste vlastita znanja iz određenih naučnih područja, za nastavu italijanskog jezika odabrani su nastavni sadržaji kojima se ostvaruju brojni ciljevi, koji su zajednički svim ostalim predmetima u srednjoj školi.

U međupredmetnom povezivanju na prvom mjestu su maternji jezik i drugi strani jezici. To povezivanje se, prije svega, ogleda u komunikativnim sposobnostima, pri kojima se za učenje italijanskog jezika lakše mogu iskoristiti znanja na nivou sintakse, građenja riječi, gramatičke

terminologije. Već usvojena teorijska jezička znanja iz maternjeg jezika olakšaće razumijevanje pojedinih jezičkih kategorija i u italijanskom jeziku.

Teme koje se obrađuju na časovima italijanskog jezika povezane su sa geografijom, istorijom i umjetnostima. Uz pomoć ovih predmeta, učenici stiču znanja o društvu, drugačijim načinima razmišljanja i drugačijim običajima. Učenjem italijanskog jezika učenici će koristiti prethodno stečena znanja iz navedenih predmeta, što će im olakšati da ljude, običaje i kulturu zemalja italijanskog govornog područja bolje upoznaju i shvate sličnosti i razlike međuljudskih odnosa. Određeni nastavni sadržaji su kroz vaspitanje o životnoj sredini povezani sa prirodnim naukama koje se izučavaju tokom srednje škole.

Sposobnost sticanja, vrednovanja i upotrebe informacija je tijesno povezana sa znanjima informacionih tehnologija koje učenici dobijaju na području kompjutera i informatike.

Odlučujuću ulogu za uspješno učenje i sticanje znanja imaju različite vještine, koje su veoma važne za učenje stranog jezika i uvijek su u prvom planu. Treba uvijek upućivati na isprepletanost međupredmetnih vještina kao što su: komunikacijske, lične, socijalne i druge, koje učenici razvijaju i upotrebljavaju kod različitih predmeta (usmeno ili pismeno sporazumijevanje, upotreba kompjuterske i druge tehnologije, savladavanje strategije učenja, rješavanje problema i konstruktivno rješavanje sukoba).

Savremena nastava ima za cilj formiranje i razvoj autonomne, demokratične, empatične ličnosti koja će biti u stanju da preuzme odgovornost za sopstveno učenje. Povezanost Predmetnog programa za italijanski jezik sa drugim nastavnim programima ogleda se kroz različite opšte kompetencije koje učenik kasnije primjenjuje u različitim društvenim i nastavnim kontekstima.

Kroz međupredmetne teme učenici stiču neke od ključnih kompetencija za 21. vijek: socio-emocionalne kompetencije; kritičko mišljenje; rješavanje problema; kreativnost; informacionu pismenost; informatičko-komunikaciono tehnološku pismenost; učenje učenja; odgovoran odnos prema radu i obavezama, preduzetništvo; odgovoran odnos prema zdravlju i životnoj sredini.

Cilj nastave italijanskog jezika je da kroz sticanje pomenutih kompetencija osposobi učenika za kasnije integrisanje u sopstvenu ali i u drugu društvenu zajednicu. Učenici usvajaju standarde i vrijednosti svog društva, cijeneći i poštujući razlike između svoje i italijanske, ali i drugih društvenih sredina. Nastava italijanskog jezika ima za cilj i formiranje učenika kao preduzetničke ličnosti koja će biti u stanju da ostvari svoje ideje i zamisli. Učenik se osposobljava za timski rad, inovativnost, vođenje projekata, inicijativnost, istrajnost, planiranje, odgovornost i slično, kako bi se kasnije lakše uključio u svijet rada i realizovao samostalne preduzetničke djelatnosti.

Primjena informaciono-komunikacione tehnologije u nastavi stranih jezika vodi ka modernizaciji nastavnog procesa a učenike podstiče na istraživački rad i učenje. IKT omogućavaju i komunikaciju na daljinu i pružaju mogućnost učenicima da italijanski jezik koriste i van formalnog konteksta nastave, kroz direktan kontakt sa izvornim govornicima i autentičnim materijalom.

Da bi se ostvarila veća međupredmetna povezanost, kao i veza predmetnih područja i vještina, potrebna je saradnja kolega u školi i pažljivo zajedničko planiranje godišnjih nastavnih planova i programa. Takav način planiranja za nastavnike predstavlja lakše i efikasnije ostvarivanje nastavnih i obrazovnih ciljeva, a za učenike produktivnije učenje i sticanje znanja.

E. OBRAZOVNO-VASPITNI ISHODI PREDMETA

I razred – 5. godina učenja

Obrazovno-vaspitni ishod 1 <i>Na kraju učenja učenik će moći da razumije i analizira prilagođeni ili autentični kratak tekst na poznate teme iz svakodnevnog života.</i>
Ishodi učenja <i>Tokom učenja učenik će moći da:</i> <ul style="list-style-type: none">– razumije jednostavna uputstva i kratke usmene poruke;– razumije jednostavna pitanja i dâ odgovore na njih;– analizira kratak odslušani tekst ili audio i video zapise o poznatim i aktuelnim temama iz svakodnevnog života;– razumije kratke do srednje duge dijaloge, priče i pjesme u vezi sa poznatim temama;– prepozna i izdvoji ključne informacije u tekstu i koristi ih u novom kontekstu;– pronađe tražene podatke iz teksta (ko, gdje, šta, koliko...);– prepozna okolnosti sporazumijevanja i raspoloženja govornika;– uoči logički i hronološki razvoj događaja u adaptiranim i autentičnim tekstovima.
Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda a) Sadržaji/pojmovi: Tekstovi: priča, pjesma, dijalog, uputstvo, reklama, novinski članci, obavještenje... b) Aktivnosti učenja Učenici: <ul style="list-style-type: none">– slušaju živi i snimljeni govor i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke;– iznose pretpostavku na osnovu odslušanog;– iznose utisak o audio materijalima;– ponavljaju riječi i rečenice;– povezuju zvučni zapis ili izgovorene riječi sa slikama;– prepričavaju odslušani tekst;– popunjavaju tabele;– dopisuju riječi koje nedostaju;– rješavaju zadatke višestrukog izbora... c) Broj časova realizacije (okvirno): **
Obrazovno-vaspitni ishod 2 <i>Na kraju učenja učenik će moći da čita i razumije jednostavniji tekst na poznate teme iz svakodnevnog života.</i>
Ishodi učenja <i>Tokom učenja učenik će moći da:</i> <ul style="list-style-type: none">– razumije jednostavne pisane/ilustrovane tekstove;– prepozna okolnosti sporazumijevanja i raspoloženja govornika;– razumije glavne informacije iz teksta;– identifikuje i izdvoji posebne informacije;– prati i razumije uputstva, obavještenja, upozorenja i natpise;– prepozna vrstu i namjenu teksta (pismo, novinski članci, oglasi, reklame, poezija, odlomak iz književnog dijela).
Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi (uz izvore sa interneta): poruka, mapa, formular, kratko pismo, obavještenje, strip, dijalog, blog, novinski članak...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- odgovaraju na pitanja, zaokružuju tačne/netačne tvrdnje;
- rješavaju zadatke višestrukog izbora;
- sklapaju fragmente teksta u smisaonu cjelinu;
- čitaju uputstva, kratka obavještenja, upozorenja i natpise;
- pronalaze tražene podatke iz teksta koji čitaju (ko, šta, gdje, kada, kako, čiji, koji, koliko, zašto...);
- čitaju kratke dijaloge i tekstove na poznatu temu;
- rade na projektnim zadacima;
- pridružuju naslov djelovima teksta;
- popunjavaju tabele i dopunjuju tekstove...

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik će moći da povezano govori na poznate teme, vodeći računa o intonaciji i izgovoru i da učestvuje u vođenom razgovoru.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- pravilno izgovori i akcentuje riječi u kratkom do srednje dugom tekstu o poznatim temama iz svakodnevnog života;
- učestvuje u razgovoru (pozdravlja, predstavlja sebe i druge, izražava zadovoljstvo, postavlja i odgovara na jednostavna pitanja);
- povezano govori (daje jednostavne informacije o sebi, školi, prijateljima, opisuje sebe i druge itd);
- uoči razlike između svoje kulture i tradicije i tradicije vršnjaka u Italiji;
- učtivo formuliše neki zahtjev, izrazi pretpostavku;
- započne i održi razgovor o prošlim, sadašnjim i budućim zbivanjima;
- napravi kratak do srednje dug rezime koristeći poznate riječi, izraze, gramatiku i leksiku;
- kratko opiše situacije na osnovu vizuelnog doživljaja;
- traži i daje informacije;
- izrazi (ne)slaganje, savjet, sugestiju.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Dijalog, monolog, role-play, obavještenje, intervju, uputstvo...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- simuliraju razgovore;
- dramatišu tekstove;
- rezimiraju pročitani tekst;
- pripremaju intervju;
- učestvuju u diskusiji;
- opisuju;
- igraju uloge koje su vezane za svakodnevne situacije...

Napomena:

Na ovaj ishod potreban je kratak do srednje dug i jednostavan tekst koji sadrži od 80 do 120 riječi.

Obrazovno-vaspitni ishod 4

Na kraju učenja učenik će moći da se kratko izrazi u pisanoj formi na poznatu temu vodeći računa o pravopisnim i gramatičkim pravilima.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- piše kratke tekstove;
- opisuje lica, predmete, mjesta i situacije;
- vodi prepisku (poruka, pismo) na poznatu temu;
- ispunjava formular/tabelu;
- napiše jednostavno vođeno pismo sa ličnim podacima.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda**a) Sadržaji/pojmovi:**

E-mail, pismo, blog, deskriptivni tekst, dnevnik...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- ispunjavaju formular jednostavnim podacima;
- pripremaju i izrađuju jednostavne zidne plakate;
- pišu jednostavna pisma, neformalni e-mail...

Napomena:

Za ovaj ishod potreban je kratak do srednje dug i jednostavan tekst koji sadrži od 80 do 120 riječi.

Sadržaji/pojmovi

Nepravilnosti imenica u rodu i broju; zamjenice: lične, povratne, neodređene, upitne, prisvojne zamjenice; član: određeni, neodređeni i partitivni; upotreba člana uz prisvojne zamjenice, geografske pojmove, vlastita imena; opisni pridjevi i pojam komparacije; prisvojni, pokazni pridjevi i slaganje u rodu i broju sa imenicama; brojevi: osnovni (0-1 000 000+), redni brojevi (0-100); prijedlozi: prosti i složeni; asertivna upotreba glagola volere i preferire; volerci/metterci/piacere; nenaglašene lične zamjenice u funkciji direktnog objekta i rječca NE u prostim vremenima; nenaglašene lične zamjenice u funkciji indirektnog objekta u prostim vremenima; povratni glagoli u složenim vremenima; modalni glagoli; indikativ prezenta pravilnih i nepravilnih glagola; prošlo svršeno vrijeme pravilnih i nepravilnih glagola (*passato prossimo*); imperfekat (*imperfetto*) pravilnih i nepravilnih glagola, upotreba imperfekta; buduće vrijeme (*futuro semplice* i *futuro composto*) pravilnih i nepravilnih glagola; hipotetičke rečenice (I tip); upotreba c'è/ci sono; priloške odredbe za mjesto (*vicino a/lontano da; a destra di/a sinistra di; dietro/davanti a, sotto/sopra, dentro/fuori, a fianco di/accanto a* i sl.); rječica *ci* di luogo; Ne partitivo.

Napomena:

Navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine. Podrazumijeva se ciklično obnavljanje sadržaja/pojmova iz prethodnih razreda.

II razred – 6. godina učenja

Obrazovno-vaspitni ishod 1

Na kraju učenja učenik će moći da razumije i analizira prilagođeni ili autentični kratak do srednje dug tekst na poznate teme iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- razumije suštinu ilustrovanih tekstova;
- razumije glavne informacije iz teksta;
- prepozna emocije i okolnosti interakcije;
- identifikuje i izdvoji posebne informacije;
- prati i razumije uputstva, obavještenja, upozorenja i natpise;
- prepozna vrstu i namjenu teksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: audio i/ili video zapisi, priča, pjesma, dijalog, intervju, oglas/reklama, emisija...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- slušaju živi i snimljeni govor;
- odgovaraju na pitanja;
- povezuju zvučni zapis ili izgovorene riječi sa slikama;
- identifikuju prisutne informacije iz slušanog teksta;
- rješavaju zadatke višestrukog izbora;
- rješavaju zadatke tipa tačno/netačno;
- dopunjavaju tekst i tabele...

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik će moći da razumije srednje dug pisani tekst na teme iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- uoči i razumije glavne informacije u tekstu;
- razumije srednje duge pisane/ilustrovane tekstove;
- prati uputstva, obavještenja, upozorenja i natpise;
- prepozna i izdvoji ključne informacije u srednje dugom tekstu i koristi ih u novom kontekstu;
- razlikuje činjenice i mišljenja;
- zaključi o značenju riječi iz konteksta;
- razumije pojedinosti, veze među djelovima teksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: poruka, mapa, formular, pismo, upitnik, intervju, oglas/reklama, obavještenje, strip, dijalog, blog, kratka priča...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- čitaju naglas, u sebi i po ulogama;
- povezuju izmiješane fragmente teksta u smislaonu cjelinu;
- odgovaraju na pitanja višestrukog izbora;

- povezuju slike sa tekstom;
- odgovaraju na pitanja;
- čitaju kratke dijaloge i tekstove na poznatu temu;
- izmiješane fragmente teksta sklapaju u smisaonu cjelinu;
- daju naslov djelovima teksta;
- povezuju naslove sa djelovima teksta.

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da jasno i povezano govori na zadatu temu vodeći računa o intonaciji i izgovoru.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- učestvuje u razgovoru sa drugovima i nastavnicima (izražava: zadovoljstvo, oduševljenje, zanimanje, da ponudi, prihvati, odbije ponudu);
- vodi jasan i povezan razgovor u formalnoj i neformalnoj komunikaciji na italijanskom jeziku;
- izrazi svoja uvjerenja, stavove, mišljenja;
- govori o poznatim temama iz svakodnevnog života koristeći sadašnje, prošla i buduća vremena;
- izrazi slaganje ili neslaganje o različitim temama;
- izrazi vremenske i prostorne odnose;
- izrazi uzrok i posljedicu;
- izrazi osjećanja, potrebe, želje;
- na jednostavan način povezuje događaje prilikom pripovijedanja;
- napravi srednje dug rezime koristeći poznata jezička sredstva (leksika, gramatika, registar).

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: dijalog, monolog, obavještenje, dramski tekst...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- postavljaju i odgovaraju na pitanja;
- igraju uloge koje su u vezi sa poznatim temama;
- osmišljavaju prezentaciju tema iz kulture;
- dramatizuju i sastavljaju dijaloge na osnovu obrađenih sadržaja;
- učestvuju u diskusiji;
- učestvuju u problemskim zadacima;
- simuliraju sporazumijevanje u raznim govornim situacijama poznate tematike u paru ili grupi...

Napomena:

Za ovaj ishod, potreban je srednje dug i jednostavan tekst koji sadrži od 100 do 150 riječi.

Obrazovno-vaspitni ishod 4

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da se izrazi u pisanoj formi, poštujući pravopisna i gramatička pravila.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- opiše mjesta, događaje i pojave koristeći se odgovarajućim gramatičkim i leksičkim strukturama;
- piše kratke tekstove jednostavnim rečenicama, primjenjujući gramatička pravila i vokabular u novom leksičkom okruženju;
- preradi obrađeno gradivo u lične poruke i priče;

- vodi prepisku (poruka, pismo, e-mail) o poznatim temama;
- napiše srednje dug pravilno strukturiran tekst o poznatim temama iz svakodnevnog života koristeći odgovarajuće gramatičke i leksičke strukture.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: deskriptivni, informativni i argumentativni tekst, prezentacija, izvještaj, dramski tekst...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- pišu usmjeravane priče na osnovu pročitanog;
- pišu pisma, e-mail;
- osmišljavaju prezentaciju tema iz kulture;
- popunjavaju različite vrste formulara i obrazaca;
- pripremaju i izrađuju različite zidne plakate;
- samostalno ili u paru ispravljaju greške u napisanom tekstu...

Napomena:

Za ovaj ishod, potreban je srednje dug i jednostavan tekst koji sadrži od 100 do 150 riječi.

Sadržaji/pojmovi

Tvorba riječi prefiksacijom i sufiksacijom; veznici *perché* i *poiché*; nenaglašene lične zamjenice u funkciji direktnog objekta i rječca NE u složenim vremenima i sa modalnim glagolima; nenaglašene lične zamjenice u funkciji indirektnog objekta u složenim vremenima i sa modalnim glagolima; *Ce l'ho - ce n'è*; bezlične rečenice i izrazi; davno prošlo vrijeme (*trapassato prossimo*); odnos prošlih vremena u rečenici (*passato prossimo/imperfetto/trapassato prossimo*); zapovjedni način (*imperativo*); kondicional prosti i složeni.

Napomena:

Navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine. Podrazumijeva se ciklično obnavljanje sadržaja/pojmova iz prethodnih razreda.

III razred – 7. godina učenja

Obrazovno-vaspitni ishod 1

Na kraju učenja učenik će moći da razumije i analizira srednje dug odslušani prilagođeni ili autentični tekst na teme iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- razumije izlaganje u kojem se poznati jezik javlja u novom kontekstu;
- razumije srednje duge dijaloge, priče i pjesme u vezi sa poznatim temama;
- razumije historijski kontekst teksta;
- prepoznata, analizira i izdvoji osnovnu ideju, najvažnije i posebne informacije u tekstu i koristi ih u novom kontekstu u skladu sa ličnim potrebama i interesovanjima;
- prepoznata stavove, emocije i okolnosti sporazumijevanja.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: priča, pjesma, dijalog, vijesti, intervju, oglas/reklama, obavještenje...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- slušaju živi i snimljeni govor;
- slušaju autentične tekstove (priče, izlaganja, intervju, pjesme...);
- pišu bilješke na osnovu odslušanog teksta;
- popunjavaju praznine u tekstu ili tabele;
- odgovaraju na pitanja;
- rješavaju zadatke višestrukog izbora.

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik će moći da razumije srednje dug pisani tekst na teme iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- razumije opšti smisao autentičnih tekstova;
- uoči i izdvoji glavnu misao teksta čitajući u sebi;
- utvrdi značenje nepoznatih riječi koristeći kontekst;
- izdvaja ključne informacije iz tekstova;
- prepoznata vrstu i namjenu teksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: poruka, mapa, formular, pismo, upitnik, intervju, oglas/reklama, obavještenje, strip, dijalog, web stranica, blog, priča...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- čitaju naglas, u sebi i po ulogama;
- odgovaraju na postavljena pitanja;
- rezimiraju pročitani tekst;
- pretražuju internet sadržaje;
- povezuju slike sa tekstom;
- čitaju kratke dijaloge i tekstove na poznatu temu;
- izmiješane fragmente teksta sklapaju u smisaonu cjelinu;
- daju naslov djelovima teksta;
- povezuju naslove sa djelovima teksta.

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da jasno i povezano govori na zadatu temu vodeći računa o intonaciji i izgovoru i pravilno koristeći jezička sredstva (leksika, gramatika, registar).

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- razgovara po modelu;
- učestvuje u improvizovanom razgovoru sa drugovima i nastavnicima (izražava zadovoljstvo, oduševljenje, interesovanje);
- primjenjuje odgovarajuće jezičke strukture u svim fazama razgovora;
- napravi složeniji rezime koristeći poznate jezičke strukture;
- izrazi dužnosti, želje, nadanja i mogućnosti;
- pripremi kraće izlaganje;
- koristi utvrđene fraze za određene namjene;
- govori o sopstvenom iskustvu i stvarima koje poznaje;
- ostvari komunikaciju pravilnim korišćenjem jezičkih sredstava (leksika, gramatika, registar);
- započne, održava razgovor i mijenja temu;
- izrazi emocije različitog intenziteta, vjerovatnoću, (ne)mogućnost, žaljenje;
- kritikuje, savjetuje, iznosi pretpostavke;
- u kraćem izlaganju na određenu temu nabraja, naglašava važne elemente, daje definicije, rezimira, donosi zaključke.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda**a) Sadržaji/pojmovi:**

Tekstovi: monolog, dijalog, poruka, intervju, oglas/reklama, obavještenje, uputstvo, diskusija...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- učestvuju u diskusiji;
- kreiraju kratke dijaloge u zavisnosti od situacije;
- razmjenjuju ideje u paru ili u grupi;
- pripremaju i sprovode intervju;
- igraju uloge koje su u vezi sa poznatim temama;
- dramatizuju dijaloge na osnovu obrađenih sadržaja;
- opisuju;
- prepričavaju...

Napomena:

Za ovaj ishod, potreban je srednje dug tekst koji sadrži od 150 do 200 riječi.

Obrazovno-vaspitni ishod 4

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da se izrazi u pisanoj formi, poštujući pravopisna i gramatička pravila.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- opiše mjesta, događaje i pojave koristeći se odgovarajućim gramatičkim i leksičkim strukturama;
- preradi obrađeno gradivo u lične poruke i priče;
- napiše složenije poruke, pisma, e-mail, intervju i slično;
- primijeni pravila pisanja u formalnoj i neformalnoj komunikaciji;
- izrazi mišljenje, stavove i uvjerenja: slaganje ili neslaganje o poznatim i nepoznatim temama;
- osmisli priču koristeći se datim informacijama;
- pripremi izlaganje na zadatu temu.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: deskriptivni, informativni i argumentativni tekst, prezentacija, izvještaj, dramski tekst...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- rezimiraju pročitano;
- pišu formalno i neformalno pismo;
- opisuju;
- pišu CV, sastave, izvještaj, priču, komentar, esej;
- pišu usmjeravane priče u vezi sa pročitanim tekstom;
- ispunjavaju tabele i formulare;
- rade na projektnim zadacima.

Napomena:

Za ovaj ishod, potreban je srednje dug tekst koji sadrži do 200 riječi.

Sadržaji/pojmovi

Komparativ pridjeva i priloga (pravilna i nepravilna komparacija); superlativ pridjeva i priloga (pravilni i nepravilni oblici); prilozi za način; rimski brojevi; glagoli *farcela*, *andarsene*; upitni prilozi, pridjevi i zamjenice; odnosne zamjenice (*chi/che/cui*); združeni oblici zamjenica u prostim, složenim vremenima i sa modalnim glagolima; jezičke konstrukcije: *Stare + infinito / Stare per + gerundio*; vremena konjunktiva (*congiuntivo presente e passato*); upotreba konjunktiva (*congiuntivo/indicativo*); Passato remoto (pravilni glagoli) ***na receptivnom nivou**; veznici u zavisnim rečenicama.

Napomena:

Navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine. Podrazumijeva se ciklično obnavljanje sadržaja/pojmova iz prethodnih razreda.

IV razred – 8. godina učenja

Obrazovno-vaspitni ishod 1

Na kraju učenja učenik će moći da razumije i analizira srednje dug odslušani prilagođeni ili autentični tekst na teme iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- prepozna izvantekstualne okolnosti komunikacije (raspoloženje sagovornika, međusobne odnose);
- utvrdi suštinu složenih preoblikovanih tekstova;
- tumači složene dijaloge, priče i pjesme u vezi sa poznatim temama;
- prepozna vrstu i namjenu teksta;
- razumije govorni i standardni jezik o poznatim temama iz svakodnevnog života;
- razumije opšti smisao i uoči bitne informacije u audio/video zapisima na standardnom jeziku (snimljene poruke, vijesti, intervjui);
- uoči stavove, ideje, mišljenja i emocije.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: priča, pjesma, dijalog, intervju, oglas/reklama, obavještenje...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- slušaju živi i snimljeni govor;
- slušaju autentične tekstove;
- povezuju zvučni zapis ili izgovorene riječi sa ključnim informacijama;
- odgovaraju na pitanja;
- izdvajaju ključne informacije i prepoznaju logički i hronološki slijed događaja;
- rješavaju zadatke višestrukog izbora i odgovaraju da li su tvrdnje tačne ili netačne...

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik će moći da čita i razumije srednje složen tekst na teme iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- samostalno identifikuje tražene informacije u tekstu;
- razumije i tumači autentične tekstove i dijaloge;
- razumije tekstove sa poznatim informacijama u novom kontekstu;
- uoči detalje ili određene informacije iz pročitanoog teksta;
- razumije različite adaptirane i autentične pisane tekstove o poznatim temama iz svakodnevnog života;
- prepozna vrstu i namjenu teksta;
- razumije ključne ideje autentičnog teksta;
- u složenijem tekstu brzo uoči najvažnije informacije;
- shvati bitne elemente službene prepiske;
- razumije tekstove o savremenim problemima društva u kojima se iznose mišljenja, argumenti i kritike.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: poruka, mapa, formular, pismo, upitnik, intervju, oglas/reklama, obavještenje, strip, dijalog, veb stranica, blog, priča, novinski članak...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- samostalno čitaju i dramatizuju različite vrste tekstova (novine, časopisi...);
- čitaju duge i složene dijaloge i tekstove poznate tematike;
- izdvajaju informacije bitne za razumijevanje složenih tekstova;
- pretražuju internet sadržaje koji govore o poznatoj temi;
- povezuju fragmente teksta u cjelinu;
- dodjeljuju naslove fragmentima teksta;
- popunjavaju prazna mjesta u tekstu;
- rezimiraju;
- rješavaju ukrštenice.

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da jasno i povezano govori na zadatu temu vodeći računa o intonaciji i izgovoru i pravilno koristeći jezička sredstva (leksika, gramatika, registar).

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- vodi jasan i povezan razgovor;
- razmjenjuje gledišta tokom diskusije o poznatim temama;
- izlaže argumente na metodičan način;
- napravi rezime kraće priče, novinskog članka, diskusije, izlaganja, intervjua;
- u kraćem izlaganju predstavi neku temu;
- izrazi dužnosti, želje, nadanja i mogućnosti;
- koristi utvrđene fraze za iskazivanje osjećanja, snova, želja, nade, sumnje;
- iskazuje uzrok i posljedicu radnje koristeći odgovarajući način, kao i sadašnje, prošla i buduća vremena.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda**a) Sadržaji/pojmovi:**

Tekstovi: monolog, dijalog, debata, poruka, upitnik, intervju, oglas/reklama, obavještenje...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- učestvuju u razgovoru u odjeljenju;
- pripremaju i sprovode intervjue;
- prepričavaju;
- igraju uloge koje su u vezi sa poznatim temama;
- dramatizuju dijaloge na osnovu obrađenih sadržaja;
- opisuju svakodnevne aktivnosti i događaje;
- simuliraju sporazumjevanje u raznim govornim situacijama...

Obrazovno-vaspitni ishod 4

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da se izrazi u pisanoj formi, koristeći odgovarajuća jezička sredstva i poštujući pravopisna i gramatička pravila u različitim vrstama tekstova.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- koristi odgovarajući jezički izraz u pisanju različitih vrsta tekstova (pismo, rezime, članak, izvještaj, priča, sastav u kome iznosi argumente za i protiv nekog gledišta);
- pravilno strukturira tekst jasno povezujući ideje i koristeći odgovarajuća jezička sredstva;
- opiše mjesta, događaje i pojave koristeći odgovarajuće gramatičke i leksičke strukture;
- prerađuje obrađeno gradivo u lične poruke i priče;
- izrazi mišljenje, stavove i uvjerenja, slaganje ili neslaganje o poznatim i nepoznatim temama;
- izrazi subjektivni stav.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Sadržaji/pojmovi:

Tekstovi: deskriptivni, informativni i argumentativni tekst, poruka, pismo, e-mail, razglednica, blog, zidne novine, reklama, obavještenje, izvještaj...

b) Aktivnosti učenja

Učenici:

- pišu formalno i neformalno pismo;
- opisuju;
- pišu sastave, izvještaj, priču, komentar, esej;
- rade na projektnim zadacima;
- pišu usmjeravane priče u vezi sa pročitanim tekstom;
- ispunjavaju tabele i formulare;
- pripremaju i izrađuju prezentacije u elektronskoj formi;
- realizuju istraživačke projekte uz upotrebu medija.

Sadržaji/pojmovi

Morfološke nepravilnosti imenica u rodu i broju; izvedene imenice; alteracija imenica; neodređeni pridjevi i zamjenice; odnosne zamjenice (*la/il quale, le/i quali*); alteracija pridjeva; imperativ sa zamjenicama; passato remoto (pravilni i najčešći nepravilni glagoli); upotreba konjunktiva; prošla vremena konjunktiva (*congiuntivo imperfetto e trapassato*); hipotetičke rečenice (I i II tip); upotreba rječce CI; upotreba rječce NE; direktni i indirektni govor – ***na receptivnom nivou**; pasiv – ***na receptivnom nivou**; veznici u zavisnim rečenicama.

Napomena:

Navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine. Podrazumijeva se ciklično obnavljanje sadržaja/pojmova iz prethodnih razreda.

c) Broj časova realizacije (okvirno): **

Na svakom času zastupljene su sve jezičke vještine za dati razred, pri čemu su jedna ili više njih dominantne, pa je stoga nemoguće odrediti okvirni broj časova za svaki obrazovno-vaspitni ishod pojedinačno.

F. DIDAKTIČKE PREPORUKE ZA REALIZACIJU PREDMETA

Metodika nastave italijanskog jezika treba da omogući skladno razvijanje kognitivne, psiho-motorne, afektivne i komunikativne sposobnosti učenika, podstiče slobodu i kreativnost ideja, razvija kulturne, estetske i intelektualne vrijednosti i sposobnosti. Savremena nastava italijanskog jezika proizilazi iz najnovijih dostignuća nauke o jeziku, najsavremenijih psihološko-pedagoških teorija i saznanja o procesu učenja i kao takva treba da bude usmjerena na učenika. Na ovim polazištima, kao i na brojnim stranim i domaćim uspješnim iskustvima u nastavi **italijanskog kao stranog jezika**, zasnivaju se i ova didaktička uputstva, napisana u formi sugestija nastavniku i usmjerena na podsticanje kreativnosti i angažovanja stvaralačkih mogućnosti učenika.

U cilju što bolje motivisanosti učenika za uspješno učenje italijanskog jezika i u cilju aktiviranja njihovog kreativnog potencijala, neophodno je uspostaviti pozitivne emotivne odnose i atmosferu uzajamnog povjerenja i razumijevanja između nastavnika i učenika, kao i između samih učenika. Stvaranje i razvijanje takvih odnosa značajno je na svim nivoima izučavanja italijanskog jezika, budući

da afektivni potencijal predstavlja neophodan uslov za nesmetan razvoj kognitivnih sposobnosti u procesu učenja.

Ističemo poseban značaj motivacije u početnoj fazi učenja, zatim pažljivog izbora nastavnih sadržaja, usklađenih sa spoznajnim svijetom djeteta, doživljajima i interesovanjima određenog uzrasta, kao i raznolikost aktivnosti sa elementima igre, koje imaju za cilj da se učenje italijanskog jezika doživljava bez pritiska i straha od neznanja, uz punu slobodu neverbalnog i verbalnog izražavanja, odnosno spontano prihvatanje jezika aktiviranjem svih čula. U skladu sa postizanjem ovog cilja, preporučuje se izbor tzv. *attività motivate*, koje podrazumijevaju istovremeno opuštanje i aktiviranje učenika i prelaz neopterećenog uvođenja iz svijeta spontanog učenja kroz igru u svjesno učenje jezika.

Navodimo najznačajnija sredstva, načine i postupke kojima nastavnik može pomoći učenicima u uspješnom učenju italijanskog jezika **na svim nivoima**:

- dinamičnost i kreativnost u svim aktivnostima;
- tehnike usklađenosti glasa, ritma i pokreta u funkciji izgovora;
- izbor odgovarajućeg jezičkog registra;
- variranje različitih aktivnosti u zavisnosti od interesovanja i mogućnosti učenika;
- favorizovanje interaktivnog ili grupnog rada;
- podsticanje inicijative učenika;
- oplemenjivanje nastave elementima igre, ritma, dramatizacije;
- unošenje civilizacijskih i interkulturalnih elemenata;
- svijest o tome da je nastavnik često jedini primjer i veza sa italijanskom kulturom;
- stalna svijest o ciljevima koje želimo postići;
- prilagođavanje nastave raznolikostima i posebnostima interesovanja i potreba učenika;
- upotreba savremenih tehničkih sredstava;
- detaljno analiziranje teškoća u procesu učenja, kao i mogućeg raskoraka između očekivanih postignutih rezultata;
- stalno ohrabrivanje i podsticanje učenika na samostalno učenje;
- upoznavanje učenika sa kriterijumom ocjenjivanja i dosljednost u tome.

Potrebno je uvažavati činjenicu da su određena znanja neophodna za usvajanje novih, pa je te sadržaje potrebno utvrđivati u različitim aktivnostima. Akcenat učenja nije na reprodukciji sadržaja. Poštujući didaktičke principe pri izboru tema, treba omogućiti učenicima da ispolje svoje potrebe i interese. Ne zanemarujući ostale funkcije, posebnu pažnju treba posvetiti razvoju sposobnosti komuniciranja uz visok stepen tečnosti i tačnosti. **U početnoj fazi** učenja italijanskog jezika osnovni cilj je senzibilizacija i razvijanje spontanog i neopterećenog usvajanja komunikacijskih funkcija. **U starijim razredima** učenici potpuno svjesno stiču komunikativne sposobnosti razvijanjem vještina usmenog razumijevanja (slušanja), usmenog izražavanja (govora), pismenog razumijevanja (čitanja) i pismenog izražavanja (pisanja). Uvijek treba voditi računa o finoj ravnoteži između usmenih i pisanih aktivnosti. Pristup pisanoj formi izražavanja ima svoju pedagošku funkciju od samog početka učenja, prvo od najjednostavnijih oblika (slikovni diktat, dopunjavanje riječi ili kraćih tekstova) do postizanja višeg nivoa pismenog izražavanja.

Upotreba maternjeg jezika

Tokom nastave italijanskog jezika, upotrebu maternjeg jezika treba svesti na najmanju moguću mjeru i navikavati učenike da u učionici koriste italijanski jezik u onoj mjeri koliko im to dozvoljava njihovo jezičko znanje. Maternji jezik treba upotrebljavati samo kada se njegovom upotrebom na efikasniji i produktivniji način mogu ostvarivati postavljeni ciljevi.

Aktivnosti: razvijanje jezičkih vještina

Pri izboru aktivnosti povedite računa o *diferencijaciji, raznovrsnosti i postupnosti*. Odaberite ili prilagodite aktivnosti tako da odgovaraju različitim stilovima učenja i nivoima znanja vaših učenika.

Izbor aktivnosti koje odgovaraju samo jednom stilu učenja, kao i aktivnosti koje zahtijevaju viši nivo jezičkih znanja i vještina, djelovaće demotivirajuće na učenike koji ne mogu da učestvuju u njima. Smjenjivanje različitih oblika nastave (frontalnog, individualnog i rada u parovima i grupama) i različitih aktivnosti pospješuje motivaciju i nastavu čini raznovrsnijom.

Uvođenje novih nastavnih sadržaja treba vršiti postepeno i u kombinaciji sa drugim nastavnim aktivnostima, koje se razlikuju od nastavnih oblika rada. Raznovrsnost primijenjenih strategija podstiče motivaciju učenika, a istovremeno omogućava razvoj individualnih sposobnosti i vještina, koje vode ka postepenom razvoju jezičkih sposobnosti.

USMENO RAZUMIJEVANJE – SLUŠANJE

Učenici se **u početku** navikavaju na prepoznavanje, razumijevanje i razlikovanje italijanskih glasova, glasovnih grupa, naročito onih koje ne postoje u maternjem jeziku, zatim riječi, ritmičkih grupa i kraćih rečenica. Izgovor nastavnika, kao i kvalitet snimljenog materijala, veoma je značajan. Za početno slušanje mogu se preporučiti pjesme, rime, brojalice, kratki dijalozi uz prisustvo transparentnih riječi, što stvara utisak lakoće i poznatog. Podrazumijevaju se logički redoslijed cjeline slušanog materijala i veći broj ponavljanja. **U kasnijem uzrastu** pristupa se postepenom slušanju dužih tekstova i dijaloga, uz autentične zvukove za odgovarajuću situaciju.

Prije slušanja, nastavnik odgovarajućim aktivnostima priprema učenike za uspješno prihvatanje sadržaja. One usmjeravaju učenikovu pažnju, provjeravaju poznavanje teme, leksike i sl.

Aktivnosti prije slušanja

Ove aktivnosti obuhvataju:

- razgovor o temi;
- predstavljanje sadržaja pomoću ilustracija ili fotografija;
- isticanje ključnih riječi i izraza;
- provjeravanje poznavanja teme;
- postavljanje zadatka koji učenici treba da riješe tokom slušanja.

Aktivnosti u toku slušanja

Zadaci koji se postave mogu zahtijevati odgovore: zaokruživanjem, upisivanjem brojeva, dopunjavanjem slika, upisivanjem riječi ili njenih dijelova, nabranjanjem osoba i predmeta i sl.

Aktivnosti poslije slušanja

Provjeravanje razumijevanja odslušanog sadržaja može se vršiti raznovrsnim, brižljivo pripremljenim aktivnostima. Učenici mogu odgovoriti:

- neverbalno (reagovati gestom ili pantomimom predstavljajući događaje u tekstu);
- verbalno (riječima, odnosno rečenicom);
- povezivanjem teksta sa slikama;
- upisivanjem riječi koje nedostaju ili traženih podataka;
- odgovorima tipa *vero/falso* i sl.

USMENO IZRAŽAVANJE – GOVOR

Iako komunikativni pristup u nastavi obuhvata usklađen razvoj sve četiri vještine i integraciju njihove upotrebe, značajnu pažnju treba posvetiti razvijanju vještine govora koja učenicima omogućava uspješno komuniciranje u svakodnevnim situacijama. Pažljiva priprema, prikladnost teme o kojoj će se govoriti, izbor ličnih tema i onih koje učenike posebno interesuju, jasna i precizna uputstva, optimalan vremenski period za razmišljanje i pripremanje, kao i za sticanje sigurnosti da bi se što bolje izrazili, prezentovanje potrebnih riječi ili izraza u toku pripremanja za aktivnost, neki su od uslova za uspješno razvijanje ove vještine.

U ovim aktivnostima trebalo bi da učestvuje što veći broj učenika; preporučuju se pripremne aktivnosti u paru ili manjim grupama kod zahtjevnijih zadataka, kako bi se svi uključili i sa većim stepenom sigurnosti i opuštenosti slobodno izrazili svoje misli pred drugovima. U cilju postizanja opuštenosti i prirodnosti koje smanjuju stepen inhibiranosti kod učenika, treba podsticati odgovarajuće neverbalno izražavanje kao dopunu verbalnom. Tokom aktivnosti usmenog izražavanja učenika ne treba prekidati niti ispravljati, već mu nakon izlaganja, uz pohvalu za aktivno učešće i interesovanje, na prikladan način ukazati na greške koje treba otkloniti.

PISMENO RAZUMIJEVANJE – ČITANJE

Cilj razvijanja ove vještine jeste osposobljavanje učenika za samostalno čitanje nepoznatih autentičnih tekstova odgovarajućom brzinom i razumijevanje njihove namjene shvatanjem i utvrđivanjem osnovne ideje, određene pojedinačne informacije, uočavanjem pojedinih detalja i implicitnog značenja.

Prilikom izbora tekstova vodi se računa o uzrastu učenika i njihovim interesovanjima i željama. U tom smislu preporučuju se: stripovi, prospekti, pisma, brošure, novinski članci, izbor poezije, kratke priče, odlomci iz romana... Kada je to moguće, trebalo bi voditi računa o korelaciji nastavnih sadržaja, kao i o prethodnom znanju učenika, budući da će mu takav izbor teksta predstavljati podsticaj, motiv i doprinijeti da aktivnost bude opuštenija.

Aktivnosti prije čitanja teksta imaju za cilj pobuđivanje učenikovog interesovanja:

- asocijacije, hipoteze;
- zaključivanje na osnovu naslova i ilustracija;
- aktiviranje prethodnog znanja i iskustva učenika;
- prezentiranje ključnih riječi i izraza.

Aktivnosti u toku čitanja:

- unošenje određenih podataka u tabele;
- povezivanje teksta sa ilustracijom;
- podvlačenje određenih izraza;
- uspostavljanje redoslijeda pomiješanih slika, dijelova riječi ili rečenica i sl.

Aktivnosti kojima provjeravamo razumijevanje pročitanoog teksta:

- odgovori na pitanja;
- popunjavanje praznina u tekstu ili tabeli;
- odgovori *vero/falso*;
- davanje naslova određenim segmentima teksta;
- uspostavljanje hronološkog reda rečenica ili pasusa;
- transformacija teksta – forma dijaloga, intervjua, dramatizacija i sl.

PISMENO IZRAŽAVANJE – PISANJE

Cilj razvijanja vještine pisanja je osposobljavanje učenika da u pisanoj formi ostvari komunikaciju i svoje misli izrazi na logičan, koherentan i u cjelini razumljiv način. Metodčki pristup pisanju podrazumijeva: poštovanje zadate teme, logički slijed događaja koji se opisuju, korišćenje odgovarajuće leksike, poštovanje gramatičkih i sintaksičkih pravila, pravopisa i interpunkcije, kao i određenu kreativnost u pismenom izražavanju na stranom jeziku.

Pisanje može biti **kontrolisano** (dovršavanje teksta, upoređivanje, pisanje prema modelu, popunjavanje slika, popunjavanje formulara, dijagrama – slikovni diktati ili diktati kao način provjere pravilnosti pisanja, transformacija rečenica variranjem različitih struktura) ili **slobodno i kreativno** (pisanje pisma, dijaloga, oglasa, izvještaja, pjesme, kratke priče, argumenata za i protiv, kritika, komentara). **Učenici koji polažu maturu** razvijaju sposobnost pisanja različitih tekstova o književnom djelu i sposobnost izražavanja i argumentovanja vlastitog mišljenja.

Gramatika

Prateći i poštujući ritam kojim učenici usvajaju znanja, treba voditi računa o skladu između komunikativnog i jezičko-gramatičkog nivoa postignuća. Metodološki pristup neophodan u radu na lingvističkom planu, učenju i uvježbavanju gramatike i fonetike ima veliki značaj u razvijanju komunikativne funkcije ili neke jezičke vještine, ostvarivanju dobrog i pravilnog izražavanja, postizanju fluidnosti i tačnosti iskaza (usmenog ili pismenog). **U početnoj fazi** učenja riječ je o prepoznavanju i razumijevanju osnovnih gramatičkih elemenata. Postupnost uvođenja gramatičkih struktura kroz komunikativne vježbe u što realnijoj situaciji imalo bi za cilj da učenik posmatranjem, uvježbavanjem, upotrebom, samostalno dođe do uspostavljanja i usvajanja gramatičkih zakonitosti. Zadaci treba da budu raznovrsni, da učenicima omoguće primjenu prethodnih znanja, opštih znanja i mašte. Učenje je efikasnije ako se strukture prezentuju i uvježbavaju na tekstualnom nivou.

Ciklično vraćanje na strukture koje su obrađene u prethodnim razredima, omogućava učenicima da usvoje strukture koje nijesu bile savladane ili da automatizuju upotrebu već savladanih struktura.

Učenici ne reprodukuju gramatička i druga pravila koja objašnjavaju jezičku strukturu i upotrebu. Poznavanje gramatičkih i drugih jezičkih pravila nije predmet ocjenjivanja.

Ispravljanje grešaka

Ispravljanje grešaka potrebno je vršiti na podsticajan i nenametljiv način. Pri usmenoj produkciji, učenike ne treba prekidati zbog grešaka koje prave. Preporučljivo je evidentirati ozbiljnije greške i ukazati na njih kad se završi govorna aktivnost. U pismenim zadacima (testovima i sastavima) označite tip greške (gramatička, ortografska i sl) i, ako je to moguće, prepustite učeniku da je sam ispravi. Potrebno je pružati učenicima što je moguće češće priliku da sami ispravljaju svoje greške ili da to čine u paru ili grupi.

Autonomija učenika

Nastavnik podstiče i razvija autonomiju učenika kroz aktivnosti i zadatke koji osposobljavaju učenika da preuzme odgovornost za vlastito učenje i da znanje stečeno u formalnom kontekstu učenja koristi i izvan njega. Nastava italijanskog jezika ne obuhvata samo jezička znanja, već i znanja u vezi sa samim procesom učenja.

***Evropski jezički portfolio*³**

Budući da se nastava stranih jezika u Crnoj Gori zasniva na Zajedničkom evropskom referentnom okviru, za provjeru znanja opštih jezičkih kompetencija treba primjenjivati jedinstvene standarde koje je ustanovio Savjet Evrope. ***Evropski jezički portfolio*** je lični dokument koji pomaže svima koji uče strane jezike da unaprijede svoje znanje i da bolje upoznaju kulture drugih zemalja. Uz to, portfolio služi za utvrđivanje trenutnog nivoa poznavanja stranih jezika, u skladu sa nivoima znanja koje je definisao Savjet Evrope u *Zajedničkom evropskom okviru za žive jezike*. Evropski jezički portfolio se sastoji od tri obavezna dijela:

- pasoš,
- jezička biografija i
- dosije.

Jezički pasoš

Jezički pasoš predstavlja lični dokument zasnovan na nivoima znanja iz *Zajedničkog evropskog okvira za žive jezike*.

³ <http://www.zzs.gov.me/naslovna/naslovna-medjunarodna/portfolio/>

Jezički pasoš:

- pruža opštu sliku o poznavanju različitih jezika u određenom trenutku, u skladu sa nivoima znanja iz Zajedničkog evropskog okvira za žive jezike Savjeta Evrope;
- sadrži zvanične sertifikate i svjedoči o jezičkim kompetencijama, interkulturalnim iskustvima i iskustvima u učenju jezika;
- sadrži informacije o pojedinačnim i specifičnim kompetencijama;
- omogućava učeniku da samostalno procijeni svoje znanje.

Jezička biografija

- omogućava učenicima da učestvuju u planiranju sopstvenog učenja, da razmišljaju o učenju i procjenjuju svoje napredovanje;
- podstiče učenike da evidentiraju šta znaju na svakom od jezika, kao i da navedu iskustva stečena u školi i van nje;
- organizovana je u skladu sa idejom o promovisanju plurilingvizma, to jest, učenja više jezika.

Dosije sadrži odabrane radove, diplome, uvjerenja i sertifikate učenika koji ilustruju znanja i vještine navedene u jezičkoj biografiji ili u pasošu.

Treba imati na umu da nije jednostavno stvoriti u učionici komunikativnu situaciju koja bi učenicima bila istovremeno zanimljiva i korisna i koju bismo mogli nazvati autentičnom. Da bi se moglo govoriti o komunikativnoj vrijednosti i funkciji neke aktivnosti, u okviru razvijanja bilo koje jezičke vještine, ona zahtijeva brižljive pripreme i mora zadovoljiti sljedeće kriterijume:

- *postojanje najmanje dva učesnika – izvođača aktivnosti*: uslov za interaktivna prožimanja, osjećaj bliskosti i uzajamne potpore, razmjenu informacija, mogućnost slobodnijeg izražavanja, kao i sticanje sigurnosti i samopouzdanja;
- *postojanje razloga za komunikaciju*: kao što je prenošenje informacija koje mogu biti nove, interesantne ili korisne za jednog od učesnika u komunikativnom procesu;
- *motivacija*: može se smatrati da je ovaj uslov najteže ostvariti u učionici gdje aktivnosti zapravo predstavljaju simulaciju autentične situacije, tako da se preporučuje unošenje što više elemenata italijanske civilizacije, kao i susreti sa izvornim govornikom, ukoliko je moguće (treba pribjegavati i tzv. indirektnim motivacijama kao što je motivaciono ocjenjivanje);
- *obavezno obezbjeđivanje dobijanja rezultata*, tj. proizvoda komunikativnih aktivnosti, zahvaljujući kojima je moguće napraviti evaluaciju kvaliteta prenošenja informacije (rezultat usmene komunikacije može biti audio-snimak čijim preslušavanjem može da se poboljša izgovor, razvija mogućnost izražavanja, stiče sigurnost i samopouzdanje i sl).

Metodika nastave italijanskog jezika osim kognitivnog ima i duboko humanistički aspekt. Ona omogućava i favorizuje autonomnost učenika, podstiče na samostalnost i kreativnost u procesu učenja, ukazuje na neophodnost permanentnog razvijanja jezičkih kompetencija, značaj međusobnog razumijevanja, saradnje, uvažavanja, tolerancije, poštovanja različitosti, kulture dijaloga, interkulturalnog prožimanja i uvažavanja, kao i svestrano i široko usvajanje sposobnosti primjenljivih i u drugim disciplinama. Ona doprinosi razvijanju smisla za opservaciju, postavljanje pretpostavki, kritičkog mišljenja i tako značajno utiče na formiranje ličnosti u cjelini.

TEMATICHE	
Famiglia e casa	<ul style="list-style-type: none"> - Presentazione dei componenti della famiglia, in relazione ai legami familiari, - Descrizione fisica dei membri della famiglia, - Descrizione dei diversi ambienti e delle suppellettili della casa.
Spazio del vivere sociale	<ul style="list-style-type: none"> - Indicazione delle amicizie, degli spazi e delle attività condotte in ambito extrascolastico.
Tempo libero	<ul style="list-style-type: none"> - hobby, - giochi, - attività.
Scuola ed educazione	<ul style="list-style-type: none"> - interazione, - in aula, - ambienti e sistemi scolastici, - personale scolastico e relativa funzione.
Tempo	<ul style="list-style-type: none"> - Tempo inteso in senso cronologico (ore, giorni, mesi, anni) e atmosferico.
Salute e sport	<ul style="list-style-type: none"> - le parti del corpo umano, lo sport, la forma fisica...
Ambiente e clima	<ul style="list-style-type: none"> - ecologia, tutela dell'ambiente, il clima...
Fare spese	<ul style="list-style-type: none"> - l'abbigliamento, negozi, stilisti, moda... - negozio di alimentari, - tipi di pagamento.
Animali	<ul style="list-style-type: none"> - animali.
Alimentazione cibi e bevande	<ul style="list-style-type: none"> - la frutta, la verdura, la carne, le bibite, i condimenti...
Feste	<ul style="list-style-type: none"> - Natale, - Capodanno, - Pasqua, - compleanno, - onomastico.
Viaggi	<ul style="list-style-type: none"> - organizzare un viaggio o una gita, - mezzi di trasporto pubblico e privato.
Al bar o al ristorante	<ul style="list-style-type: none"> - abitudini al bar, - piatti italiani, - utensili da cucina, - tipi di locali.
Comunicazione	<ul style="list-style-type: none"> - reti sociali, - lettere, e-mail , messaggini
Arte	<ul style="list-style-type: none"> - film, - musica, - letteratura.
STRUTTURE GRAMMATICALI	
Nomi	<ul style="list-style-type: none"> - genere e numero, - nomi propri, - nomi comuni, - formazione dei nomi - nomi alterati - nomi invariabili al plurale.
Pronomi	<ul style="list-style-type: none"> - pronomi personali, - pronomi possessivi, - pronomi dimostrativi (questo, quello), - pronomi interrogativi (chi, che, cosa, dove),

	<ul style="list-style-type: none"> - pronomi indefiniti (ognuno, qualcuno, nessuno), - pronomi indiretti, - pronomi diretti, - posizione dei pronomi atoni con i verbi riflessivi, modali e imperativo.
Articoli	<ul style="list-style-type: none"> - articolo indeterminativo, - articolo determinativo, - preposizioni articolate, - uso e omissione dell'articolo, - articolo partitivo.
Aggettivi	<ul style="list-style-type: none"> - aggettivi qualificativi, - aggettivi dimostrativi, - aggettivi possessivi, - aggettivi indefiniti, - numeri cardinali - numeri ordinali (1-100), - gradi dell'aggettivo.
Preposizioni	<ul style="list-style-type: none"> - preposizioni semplici, - preposizioni articolate, - uso delle preposizioni con i verbi aspettuali e con il verbo di uso frequente, - locuzioni preposizionali.
Avverbi	<ul style="list-style-type: none"> - avverbi in -mente, - locuzioni avverbiali, - l'uso di <i>ora, mai, già, ormai, talvolta, a poco a poco, all'improvviso, tardi, più tardi, presto.</i>
Verbi	<ul style="list-style-type: none"> - indicativo presente dei verbi regolari e irregolari, - imperativo, - ripasso e approfondimento degli usi dell'imperfetto indicativo, - ripasso delle forme del passato prossimo, - forme e usi del futuro semplice e anteriore, - trapassato prossimo indicativo, - passato remoto (verbi regolari e irregolari di uso frequente), - condizionale presente e composto, - congiuntivo (forme e usi dei tempi del congiuntivo), - discorso diretto/indiretto, - passivo, - periodo ipotetico (I, II tipo).
Congiunzioni	<ul style="list-style-type: none"> - anche, inoltre, in più, pure, invece, però, cioè, per esempio, infatti, così, allora, perciò, quindi, dunque, insomma ecc...
Particelle	<ul style="list-style-type: none"> - ci e ne.

G. PRILAGOĐAVANJE PROGRAMA DJECI SA POSEBNIM OBRAZOVNIM POTREBAMA I NADARENIM UČENICIMA

a) Prilagođavanje programa djeci sa posebnim obrazovnim potrebama

Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, članom 12 definiše način prilagođavanja nastave i učenja učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama koji se školuju

po Programu, uz obezbjeđivanje dodatnih uslova, pomagala i stručne pomoći u gimnazijskom obrazovanju.

U zavisnosti od smetnji i teškoća u razvoju, sposobnosti i potreba učenika, individualni program omogućava mijenjanje, prilagođavanje i individualizaciju metodike kojom se sadržaji realizuju.

Primjer: za učenika bez ostatka vida, škola treba da u saradnji s Resursnim centrom Podgorica obezbijedi udžbenike na Brajevom pismu, elektronske udžbenike, omogući siguran i bezbjedan prostor, bez barijera i sl.

b) Prilagođavanje programa nadarenim učenicima

Zadatak svakog društva koje želi da bude međunarodno konkurentno jeste da svoje potencijale stavi u funkciju najboljih interesa darovite djece i da svoje obrazovane, darovite i kreativne ljude uvažava kao dragocjen nacionalni resurs. **Darovitost** se definiše kao skup osobina koje omogućavaju pojedincu potencijale za dosljedno postizanje natprosječnih uspjeha u jednom ili više područja ljudske djelatnosti, a koji se može prepoznati kao jedinstven i kreativan doprinos tom području. Darovitost je rezultat kombinacije osobina: sposobnosti (opšte i specifične intelektualne sposobnosti), osobina ličnosti i motivacije (nezavisnost, upornost, samopouzdanje, hrabrost) i kreativnosti (divergentno mišljenje, stvaranje novih ideja). Identifikacija nadarenih učenika može se vršiti procjenjivanjem osobina učenika (izvještaji, opažanje) od strane nastavnika, roditelja, drugova, samoprocjene darovitog učenika ili mjerenjem (testiranjem) stepena razvijenosti osobina (inteligencija, posebne ili specifične sposobnosti, kreativnost i sl).

Potencijali nadarenih učenika najbolje se mogu ispoljiti u pedagoško stimulatívnoj sredini, pa je sistematski pristup veoma značajan za njihov razvoj. Školska sredina, odnosno nastava, svojom ukupnom organizacijom i atmosferom treba da podstiče na rad, maksimalno zalaganje i da podstiče intelektualnu radoznalost svakog učenika.

Obogaćivanje kurikuluma predmeta, kao model kojim se izlazi u susret potrebama nadarenih učenika, podrazumijeva njihovo dodatno angažovanje u redovnoj nastavi i van nje. Prilikom prilagođavanja programa nadarenim učenicima treba voditi računa da sadržaji imaju visok stepen složenosti, da u njihovom izboru učestvuju daroviti učenici i da metode nastave/učenja budu relevantne.

Učenje stranog jezika omogućava učeniku da ispolji svoje izvanredne sposobnosti: sposobnost logičkog i stvaralačkog mišljenja, erudiciju, motivaciju, upornost, takmičarski duh... Nastavnik u radu sa učenicima treba da obezbijedi povoljne uslove za rad i da nadarenim učenicima ponudi različite strategije učenja i nastave, u zavisnosti od nivoa njihove darovitosti. Zadaci koji se postavljaju pred nadarene učenike zahtijevaće od njih znanja i vještine na višim kognitivnim nivoima. U zavisnosti od potreba, predispozicija i mogućnosti učenika vremenom se povećava i stepen složenosti zadataka.

Osim o kognitivnom, nastavnici treba da vode računa i o afektivnom i socijalnom aspektu učenikove ličnosti. Kod učenika treba podsticati razvoj logičkog i stvaralačkog mišljenja, ali i svijest o vlastitim sposobnostima, upornost, istrajnost i pozitivan odnos prema drugima. U skladu sa ishodima učenja treba stvarati nastavne situacije u kojima će učenik moći da: diskutuje na određene teme u kojima se stvara mogućnost izražavanja ličnog stava i tokom kojih se upućuju na više misaone aktivnosti; samostalno pripremi i oblikuje radove u kojima dolazi do izražaja kreativnost, inovativnost, originalnost i stvaralačko mišljenje; pripremi scenske i dramske igre; postavlja i izvodi predstave na italijanskom jeziku; izrađuje rječnik; priprema prezentacije; učestvuje u raznim projektima i drugo.

Prilikom realizacije obogaćenog programa darovite učenike ne treba izdvajati iz odjeljenja, već omogućiti individualni ili rad u grupi na zadacima ili projektima uz stručno vođenje nastavnika. Važno je da nastavnici koriste interdisciplinarni pristup koji je zasnovan na integraciji problemskih zahtjeva iz različitih nastavnih oblasti jer se tako nadareni učenici motivišu na proširivanje i produbljivanje znanja. Za vrlo darovite učenike potrebno je obezbijediti individualni pristup koji podrazumijeva organizovanje mentorskog rada van redovne nastave.

Nastavnici mogu da podrže učenike u kreativnom naporu i davanjem posebnih ocjena. Kako će se ova posebna ocjena uklopiti u konačnu zavisi od samog nastavnika. Cilj je da se zasebnom ocjenom nagradi stvaralački proces kao jedan segment ukupnog postignuća učenika.

H. VREDNOVANJE OBRAZOVNO-VASPIITNIH ISHODA

Vrednovanje obrazovno-vaspitanih ishoda vrši se kontinuiranim praćenjem aktivnosti na časovima, prilikom rada u grupama ili parovima na zajedničkim projektima i zadacima, prilikom individualnog izlaganja ili tumačenja i razumijevanja različitih vrsta tekstova, uvijek imajući u vidu cilj postignuća u predviđenoj godini ili ciklusu učenja.

Ishodi u Predmetnom programu za italijanski jezik kao drugi strani jezik dati su u skladu sa *Zajedničkim evropskim okvirom za žive jezike*. Nakon završetka srednje škole učenici treba da dostignu nivo B1.2.

Provjeravanje znanja je sastavni dio nastave jezika i poželjno je da se obavlja na svakom času. **Cilj** provjeravanja znanja je da učenik dobije povratnu informaciju o svom radu i da nastavnicima ukaže o uspješnosti metoda rada. Rezultate provjeravanja i ocjenjivanja nastavnik analizira sa učenicima i na osnovu toga se zajednički planiraju dalje aktivnosti.

Provjeravanje znanja **ne podrazumijeva** uvijek i ocjenjivanje. Svako provjeravanje i ocjenjivanje znanja treba sprovoditi prema **unaprijed** utvrđenim i jasnim kriterijumima, uz jasna obrazloženja, insistiranjem na pozitivnim stranama učenja, motivisanosti i zalaganju učenika. Nastavnik treba da vodi evidenciju o napretku učenika koja sadrži sve relevantne podatke (ocjene sa pismenih zadataka i testova, praćenje aktivnosti na času, redovnost i kvalitet izrade domaćih zadataka itd).

Kada su domaći zadaci u pitanju, treba imati u vidu da je njihov cilj utvrđivanje i proširivanje znanja i vještina koje učenici stižu u nastavi, kao i podsticanje samostalnosti u učenju. Domaći zadaci po obimu treba da budu kratki, srednje težine i tematski raznovrsni. Pri planiranju domaćih zadataka, preporučuje se da vrijeme koje učenik provede u radu kod kuće (pisanje, čitanje, obnavljanje) ne bude duže od 20 minuta po školskom času.

Radi uspješnijeg i objektivnijeg ocjenjivanja nastavniku se preporučuje da vrši češće i kraće provjere znanja i napredovanja učenika putem izrade testova, kontrolnih zadataka, pismenih vježbi, upitnika, diktata itd, po 10-15 minuta nakon svake obrađene nastavne jedinice, uz prethodno jasno obrazložen cilj provjere, uvijek ukazujući učeniku koje su njegove jače i slabije strane.

Nastavnik treba da podstiče **samoocjenjivanje** učenika kao jedan od ključnih elemenata za aktivno uključivanje učenika u proces učenja, ocjenjivanja i vrednovanja znanja. To se može postići formiranjem radne fascikle (**portfolio**), u kojoj učenici čuvaju odabrane radove, listu kriterijuma o sopstvenom napredovanju, diplome, seminarske radove... Portfolio daje pregled i informacije o učenikovom individualnom razvoju u dužem vremenskom periodu i, ukoliko se postigne verifikacija kod nadležnih službi Savjeta Evrope, takav dokument automatski stiče međunarodnu prohodnost i valorizaciju.

Ocjenjivanje je brojčano, u skladu sa *Zakonom o gimnazijama*, a prema standardima koje određuju deskriptori nivoa znanja. **Konačnu ocjenu** ne treba izvoditi na osnovu proste aritmetičke sredine ocjena na kraju svakog klasifikacionog perioda ili na osnovu ocjena iz završnih pismenih zadataka. Svaka **konačna** ocjena treba **istovremeno** da odražava **stvarni i mjerljivi** napredak koji su učenici postigli tokom školovanja, **utisak** predmetnog nastavnika o napredovanju i realnu i objektivnu **procjenu** samog učenika o sopstvenom znanju.

Načini provjeravanja i ocjenjivanja vještina

Čitanje i slušanje

Način provjeravanja i ocjenjivanja sposobnosti razumijevanja pisanog teksta (čitanje) i usmenog razumijevanja (slušanje) sprovodi se *usmeno* (odgovori na pitanja o tekstu, razgovor, kratki rezime, utvrđivanje redosljeda paragrafa ili slika itd) ili *pismeno* (odgovori na pitanja o tekstu, da/ne odgovori ili kraći odgovori, popunjavanje praznina, objašnjenje ključnih riječi opisno ili putem sinonima itd).

Govor

Vještina usmenog izražavanja (govor) provjerava se i ocjenjuje kroz više elemenata: tačnost i jasnoća izražavanja, izgovor (akcent), koherentnost i povezanost izražavanja (logički slijed), poznavanje teme, prilagođenost jezičkog izraza situaciji (govorniku), bogatstvo leksike i pravilna upotreba, gramatička pravilnost, građenje rečenice itd.

Pisanje

Provjeravanje i ocjenjivanje pismenog izražavanja (pisanje) se bazira na ispunjenju odgovarajućih zahtjeva u pogledu *forme* (poruka, kraće pismo, formalno pismo, esej, rezime itd), *stilskih karakteristika* (prilagođenost jezičkog izraza temi, preglednost i jasnoća izražavanja, red riječi, jezički registar, koherentnost i povezanost misli i ideja itd) i *jezičkih i gramatičkih sadržaja* (gramatička pravilnost u upotrebi vremena, zamjenica, mjesta pridjeva itd, bogatstvo leksike, pravopis itd).

*O postupcima i modalitetima prilikom provjere i ocjenjivanja znanja vidjeti više u odjeljku **Didaktička uputstva**.

Pismeni zadaci

Rade se po **dva** pismena zadatka u svakom razredu, **po jedan na kraju polugodišta**.

Pismeni zadaci se rade **dva** školska časa (**blok časovi ili dva uzastopna časa**).

Pismeni zadaci predstavljaju konačnu provjeru znanja i neku vrstu sumarne provjere postignuća učenika u proteklom periodu. Provjerom se obuhvataju:

- razumijevanje živog/snimljenog govora;
- razumijevanje pročitane teksta;
- pisana produkcija;
- poznavanje leksike i gramatike,

sa jasnim upućivanjem na standarde znanja za određeni nivo. Ocjena na pismenom zadatku ne treba da bude i presudno mjerilo prilikom zaključivanja konačne ocjene, već jedan od ključnih faktora za njeno konačno formiranje. Zaključna ocjena treba da pokaže u kojoj mjeri je učenik ostvario obrazovno-vaspitne ishode date u Predmetnom programu.

Kriterijumi ocjenjivanja

Predloženi kriterijumi za ocjenjivanje imaju za cilj da olakšaju nastavnicima proces vrednovanja nivoa usvojenosti određenog ishoda učenja. Prilikom samog procesa ocjenjivanja učenika nastavnici moraju imati u vidu ishode učenja za određeni razred/nivo učenja.

PLAN PRAĆENJA I OCJENJIVANJA UČENIKA IZ PREDMETA ITALIJANSKI JEZIK

CILJEVI PRAĆENJA I OCJENJIVANJA U NASTAVI ITALIJANSKOG JEZIKA:

- poznavanje fonetike, morfologije, sintakse, semantike, leksike italijanskog jezika i na tekstualnom primjeru i osposobljavanje učenika za usmeno i pisano sporazumijevanje;
- ovladavanje produktivnim i receptivnim jezičkim vještinama (slušanje, govor, čitanje i pisanje) razvijajući specifične jezičke sposobnosti, a u skladu sa komunikacionim potrebama;
- podrška i primjeri za komunikaciju na italijanskom jeziku kako bi se ostvarili u svim društvenim sferama;
- razvijanje metajezičke kompetencije i interesovanja za usvajanje italijanskog jezika i kulture;
- vrednovanje Dnevnika čitanja.

ELEMENTI PRAĆENJA I OCJENJIVANJA U NASTAVI ITALIJANSKOG JEZIKA:	Osnovni nivo	Srednji nivo	Viši nivo
SLUŠANJE	<p>Učenik uz pomoć nastavnika prepoznaje i izdvaja osnovne informacije u odslušanom tekstu, na poznate teme. Odslušani tekst razumije djelimično i to samo ako sadrži pauze i pod uslovom da je vrlo jasan i razgovjetan. Verbalno reaguje na jednostavna uputstva nastavnika dajući odgovore na jednostavna pitanja.</p>	<p>Učenik uz povremenu pomoć prepoznaje i izdvaja osnovne informacije u odslušanom tekstu. Razumije uglavnom čak i bez pauza, ali je razgovjetnost važan faktor. Prati jednostavna uputstva nastavnika. Nakon odslušanog teksta može da odgovori na postavljena pitanja, odredi da li su tvrdnje tačne/netačne ili prisutne u tekstu; povezuje riječi i definicije; prepoznaje i izdvaja nove riječi.</p>	<p>Učenik samostalno prepoznaje i izdvaja informacije od značaja u odslušanom tekstu na poznate teme. Odslušani tekst razumije čak i ako ne sadrži pauze, ali je u pitanju standardni jezik. U potpunosti razumije i prati uputstva nastavnika. Nakon odslušanog teksta može da odgovara na postavljena pitanja dajući opširnije odgovore; određuje da li su tvrdnje tačne/netačne (prisutne ili ne), ispravi na zahtjev netačne tvrdnje. Samostalno rješava zadato. Koristi se kontekstom da razumije značenja novih, do tada nepoznatih, riječi.</p>

ČITANJE	Učenik jedino uz pomoć nastavnika prepoznaje i izdvaja osnovne informacije u pročitanoj tekstu na poznate teme. Nakon pročitanoj teksta može da kratko odgovori na postavljena pitanja, ali uz čestu i obaveznu pomoć nastavnika. Potrebna mu je pomoć da razumije i prati pisana uputstva. Može da odredi o kojoj vrsti teksta je riječ.	Učenik uglavnom samostalno prepoznaje i izdvaja bitne informacije u pročitanoj tekstu na poznate teme. Nakon pročitanoj teksta može da odgovori na postavljena pitanja i odredi da li su tvrdnje tačne/netačne ili (ne)prisutne u tekstu. Prepoznaje nove riječi i sa manjim poteškoćama razumije tekst uz povremenu pomoć nastavnika. Uglavnom razumije pisana uputstva.	Učenik samostalno prepoznaje i izdvaja najbitnije informacije u pročitanoj tekstu na poznate teme . Nakon pročitanoj teksta može da opširnije odgovara na postavljena pitanja, odredi da li su tvrdnje tačne/netačne ili prisutne u tekstu. Povezuje riječi i definicije, dopunjava tekstove i to bez pomoći nastavnika. Povezuje pročitano u jednu tematsku cjelinu. U potpunosti razumije pisana uputstva. Upotrebljava kontekst kako bi razumio značenje nepoznatih riječi.
GOVOR	Učenik uz pomoć nastavnika može da se kratko izrazi ili objasni/obrazloži mišljenje, (ne)slaganje na poznate teme i pri tom pravi veće greške. Izražavanje učenika je skromno zbog ograničenog fonda riječi.	Učenik uglavnom samostalno i uglavnom tačno govori na poznate teme. Uz podsticaj nastavnika ispravlja greške koje pravi i iznosi svoj stav uz kraće obrazloženje.	Učenik samostalno i tačno govori govori na poznate teme. Samouvjeren je u svom iskazu, a manje greške koje pravi sam uočava i ispravlja. Samostalno iznosi svoj stav obrazlažući ga.
PISANJE	Učenik uz pomoć nastavnika, prateći sugestije, modele, piše kratak tekst poznate tematike i pri tome pravi greške. Pismeno izražavanje učenika je skromno zbog ograničenog	Učenik uglavnom samostalno piše tekst na poznate teme uz povremene manje greške. Uglavnom samostalno prevodi srednje složene tekstove. Učenik je u stanju da	Učenik samostalno piše i uređuje tekst na poznate teme, a manje greške koje pravi uočava i ispravlja u hodu. Učenik samostalno sažima i organizuje informacije iz

	fonda riječi. Učenik samo uz pomoć i podršku nastavnika može prevoditi djelove datog teksta.	se korektno pismeno izrazi u okviru teme koja se obrađuje.	različitih izvora. Učenik samostalno sažima i prevodi srednje složene tekstove. Koristi bogatu leksiku, povezuje ideje i izvodi zaključke.
INTERKULTURALNE KOMPETENCIJE	Učenik prepoznaje osnovne kulturne karakteristike zemlje čiji jezik uči. Na jednostavnim primjerima procjenjuje uticaj vlastite na kulturu zemlje čiji jezik uči. Učenik primjenjuje prikladne obrasce ponašanja u poznatim situacijama, a za nepoznate mu je potrebna pomoć nastavnika.	Učenik uglavnom samostalno izvodi zaključke o sličnostima i razlikama između vlastite i italijanske kulture. Učenik primjenjuje obrasce ponašanja u velikom broju poznatih i u manjem broju nepoznatih situacija. Pokazuje interesovanje za kulturu i jezik zemlje čiji jezik izučava.	Učenik samostalno izvodi zaključke o sličnostima i razlikama između italijanske i vlastite kulture. Učenik primjenjuje prikladne obrasce ponašanja u većini situacija. Pokazuje poštovanje i posebno interesovanje za kulturu i jezik zemlje čiji jezik izučava.
UČENJE I ODNOS UČENIKA PREMA NASTAVI	Rijetko se uključuje u rad i rijetko doprinosi izradi zajedničkog zadatka. Potrebno ga je podsticati da se uključi u rad grupe. Rijetko ili uopšte ne postavlja pitanja. Veoma rijetko koristi osnovne strategije učenja. Ima poteškoće da samostalno planira i organizuje svoje učenje. Rijetko ili uopšte ne sluša aktivno. Nije zainteresovan da podrži članove tima.	Uglavnom se uključuje u rad i pokazuje želju da doprinese izradi zajedničkog zadatka. Povremeno postavlja pitanja i povremeno daje predloge na času. Često koristi osnovne strategije učenja. Potrebna mu je povremena podrška u planiranju i organizovanju učenja. Povremeno ne sluša aktivno. Povremeno podržava i uključuje se u rad tima	Konstantno je aktivan i uključen u rad i doprinosi izradi zadatka. Pokazuje ozbiljno interesovanje za sve aktivnosti. Redovno koristi osnovne i složenije strategije učenja. Samostalno planira i organizuje svoje učenje, radi domaće i druge zadatke u predviđenom roku. Pažljivo sluša i prati i daje konstruktivne predloge. Pruža podršku ostalim članovima tima i traži pomoć kada je neophodna.

OBAVEZE UČENIKA	Učenici treba da: <ul style="list-style-type: none"> • aktivno učestvuju u svim oblicima rada; • redovno rade domaće zadatke i postavljaju pitanja od značaja u vezi istih; • redovno rade pisane provjere znanja koje su planirane Programom; • uzmu učešća posebno kad je u pitanju rad u paru i grupni rad, projektni i istraživački zadaci; • uredno kreiraju i koriste online rječnike (dvojezične); • se informišu o aktuelnim zbivanjima u zemlji čiji jezik izučavaju; • prate predloge školske lektire na stranom jeziku.
OBLICI PRAĆENJA I PROVJERAVANJA	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Protokol posmatranja i praćenja aktivnosti i zalaganja učenika na času. ✓ Vrednovanje jezičkih vještina u skladu sa didaktičkim planom. ✓ Kritičko razmišljanje o književnim i neknjiževnim tekstovima. ✓ Domaći zadaci. ✓ Učešće u pripremi materijala za čas (Ppt, Video..). ✓ Kontrolni zadaci. ✓ Pismeni zadaci. ✓ Projektni i istraživački zadaci. ✓ Esej. ✓ Dnevnik čitanja.

I. USLOVI ZA REALIZACIJU PREDMETA

a) Resursi za realizaciju

Materijalni uslovi

Za kvalitetno izvođenje nastave italijanskog jezika neophodno je obezbijediti dobre uslove za opremanje učionice i formirati elementarni bibliotečki fond (knjige, rječnici, gramatike, metode, stripovi, poster, geografske karte, časopisi, audio i video materijal).

Standardi i normativi

Nastava italijanskog jezika trebalo bi da se izvodi u specijalizovanoj učionici, koja ima mogućnost dobrog zatamnjenja i odgovarajući namještaj. Preporučljivo je da uz učionicu postoji i kabinet za nastavnika, koji služi za odlaganje opreme i učila, pripremu za čas ili obavljanje konsultacija. Nastavnik bi trebalo da na raspolaganju ima CD i DVD plejer, televizor, kompjuter (sa stalnim priključkom na internet), projektor i interaktivnu tablu.

Uprava škole, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, nevladinim sektorom, lokalnom upravom itd. treba permanentno da radi na stvaranju pomenutih preduslova.

b) Profil i stručna sprema nastavnika i stručnih saradnika

Italijanski jezik u gimnaziji mogu predavati profesori koji su završili studije italijanskog jezika i književnosti na filološkim ili filozofskim fakultetima u zemlji ili ukoliko posjeduju komplementarne diplome inostranih univerziteta, koje su nostrifikovane od strane nadležnih službi, u skladu sa odredbama Zakona o gimnaziji.

c) Okvirni spisak literature i drugih izvora

* (Prema slobodnom izboru nastavnika i u zavisnosti od potreba učenika i nastave).

Pored udžbenika, preporučenih i odobrenih od strane Ministarstva, nastavnici su slobodni da u nastavi, radi ostvarivanja obrazovno-vaspitnih ishoda koji su predviđeni programom, koriste i druge metode i priručnike, vodeći računa o razvojnoj dobi, nivou ovladanosti jezikom i interesima i potrebama učenika. Osim tih pomoćnih nastavnih sredstava, nastavnici treba da koriste prilagođene i autentične materijale, uključujući digitalne, interaktivne i multimedijske sadržaje. **Takođe, ostavljamo mogućnost uvođenja odgovarajuće lektire, ukoliko nastavnik procijeni da bi to bilo poželjno za realizovanje navedenih ishoda.**

Kao dodatnu literaturu, preporučujemo sljedeće udžbenike italijanskog jezika, uz mogućnost uključivanja drugih didaktičkih materijala u skladu sa kompetencijama i interesovanjima učenika:

1. Anzivino, F. e D'Angelo, K. (2009). *Ci vuole orecchio 1 (Livello: A1–A2)*. Firenze: ALMA Edizioni.
2. Anzivino, F. e D'Angelo, K. (2009). *Ci vuole orecchio 2 (Livello A2-B1)*. Firenze: ALMA Edizioni.
3. Anzivino, F. e D'Angelo, K. (2009). *Ci vuole orecchio 3 (Livello B2-C1)*. Firenze: ALMA Edizioni.
4. De Savorgnani, G. (2016). *Italia per stranieri (Livello: A2-C1)*. Firenze: ALMA Edizioni.
5. Guastalla, C. (2002). *Giocare con la letteratura (Livello: A2 -C1)*. Firenze: ALMA Edizioni.
6. Turra, E. (2017). *Azione! Imparare l'italiano con i video (Livello: A1-B2)*. Torino: Loescher ed.
7. Frattegiani, M. T. e Gigliarelli, V. (2015). *VIVERE IN ITALIA (livello B1)*. Perugia: Guerra Edizioni.
8. Tartaglione, R. e Benincasa, A. (2015). *Grammatica della lingua italiana Per Stranieri – 1 (Livello: A1 -A2)*. Firenze: ALMA Edizioni.
9. Tartaglione, R. e Benincasa, A. (2015). *Grammatica della lingua italiana Per Stranieri – 2 (Livello: B1 - B2)*, Firenze: ALMA Edizioni.
10. Mazzotta, C. (2017). *Italiano in pratica (Livello: A1–A2)*. Firenze: ALMA Edizioni.
11. Frattegiani, M. T. et al. (2015). *CONOSCERE L'ITALIA(livello B2-B2+)*. Perugia: Guerra Edizioni.
12. Ricci, M. (2015). *Via della Grammatica (livello: A1-B2)*. Roma: Edilingua.
13. Torresan, P. et al. (2014). *NUOVO Canta che ti passa*. Firenze: ALMA Edizioni.
14. Piatti, C. M. et al. (2003). *Letture in gioco (livello: A2 - C1)*. Firenze: ALMA Edizioni.
15. Ruggieri, L. (2014). *La grammatica vien leggendo (livello: B1-B2)*. Roma: Edilingua.
16. Marin, T. (2014). *Primo Ascolto*. Roma: Edilingua.
17. Marin, T. (2014). *Ascolto Medio*. Roma: Edilingua.
18. Marin, T. (2014). *La prova orale 1 (A1-B1)*. Roma: Edilingua.
19. Latino, A. e Muscolino, M. (2005). *Una grammatica italiana per tutti 1 (Livello: A1-A2)*. Roma: Edilingua.
20. Latino, A. e Muscolino, M. (2005). *Una grammatica italiana per tutti 2 (Livello: B1-B2)*. Roma: Edilingua.
21. Moni, A. e Rapacciuolo, M. A. (2017). *Scriviamo insieme! 1 (livello: A1-A2)*. Roma: Edilingua.
22. Moni, A. e Rapacciuolo, M. A. (2017). *Scriviamo insieme! 2 (livello: B1-B2)*. Roma: Edilingua.

Didaktička literatura

1. Balboni, P. (1999). *Educazione bilingue*, Perugia: Guerra Edizioni, Soleil.
2. Balboni, P. (2003). *Le sfide di Babele. Insegnare le lingue nelle società complesse*. Torino: Utet.
3. Balboni, P. (2003). *Tecniche didattiche per l'educazione linguistica. Italiano, lingue straniere, lingue classiche*. Torino: Utet.

4. Barki, P. et al. (2003). *Valutare e certificare l'italiano di stranieri. I livelli iniziali*. Perugia: Guerra edizioni.
5. De Marco, A. (2002). *Manuale di glottodidattica. Insegnare una lingua straniera*. Roma: Carrocci.
6. Diadori, P. (a cura di). (2011). *Insegnare italiano a stranieri*. Firenze: Le Monnier.
7. Dolci, R., Celentin, P. (a cura di). (2005). *La formazione di base del docente di italiano per stranieri*. Roma: Bonacci editore.
8. Jafrancesco, E. (a cura di). (2004). *Le tendenze innovative del Quadro comune europeo di riferimento per le lingue e del Portfolio. Atti del XII Convegno nazionale ILSA*. Atene: Edilingua.
9. Mezzadri, M. (2003). *I ferri del mestiere. (Auto)formazione per l'insegnante di lingue*. Perugia: Guerra Soleil.
10. Mazzota, Patrizia (ur.) (2002): *Europa, lingue e istruzione primaria, Plurilinguismo per il bambino italiano-europeo*, Torino: UTET.
11. *Quadro comune europeo di riferimento per le lingue: apprendimento, insegnamento, valutazione*, La Nuova Italia, Oxford, Firenze, 2002.
12. Spinelli, B. (2010). *Profilo della lingua italiana Livelli di riferimento del QCER A1, A2, B1, B2*. Firenze: La Nuova Italia.
13. Vedovelli, M. (a cura di). (2007). *Manuale della certificazione dell'italiano L2*. Roma: Carocci.
14. *Zajednički evropski okvir za žive jezike. Učenje, nastava, ocjenjivanje*, Ministarstvo prosvjete i nauke Republike Crne Gore, Podgorica, 2003.

Rječnici

1. Deanović – Jernej: *Italijansko-hrvatski riječnik*, Školska knjiga, Zagreb
2. Deanović – Jernej: *Hrvatsko-italijanski riječnik*, Školska knjiga, Zagreb
3. De Mauro: *Vocabolario della lingua italiana*, UTET, Torino
4. Ivan Klajn: *Italijansko-srpski rečnik*, Nolit, Beograd
5. Jasmina Stojković, Katarina Zavišin: *Italijansko-srpski, srpsko-italijanski rečnik za osnovnu i srednju školu*, Zavod za udžbenike, Beograd
6. Zingarelli: *Vocabolario della lingua italiana*, Zanichelli, Bologna

Gramatike

1. Saša Moderc: *Gramatika italijanskog jezika*, Udruženje nastavnika italijanskog jezika Srbije, Beograd, 2004.
2. Josip Jernej: *Konverzijska gramatika italijanskog jezika*, Školska knjiga, Zagreb
3. Dardano – Trifone: *Grammatica della lingua italiana*, Zanichelli, Bologna

Predmetni program **ITALIJANSKI JEZIK** za I, II, III i IV razred opšte gimnazije, uradila je Komisija u sljedećem sastavu:

Dr Gordana Luburić, predsjednica
Raba Hodžić, članica
Prof. Katrina Berišaj, članica

U izradi Predmetnog programa korišćen je i prilagođen sadržaj prethodno važećeg Predmetnog programa zasnovanog na ciljevima.

U izradi Predmetnog programa korišćeni su:

1. Predmetni programi:

- Predmetni program za italijanski jezik, drugi strani jezik za I, II, III i IV razred opšte gimnazije, Zavod za školstvo, Podgorica.
 - Predmetni program za italijanski jezik za VI, VII, VIII i IX razred osnovne škole, Zavod za školstvo, Podgorica, 2017.
 - Međupredmetne oblasti u predmetnim programima – opšta gimnazija, Zavod za školstvo, Podgorica, 2014.
 - Pored naših u izradi Predmetnog programa konsultovani su i predmetni programi iz država u regionu (Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija) i Italije:
 - Nastavni plan i program za strani jezik za srednje stručno obrazovanje u Srbiji (<http://www.zuov.gov.rs/starisajt/srednje-strucno-obrazovanje/index.html>).
 - Nastavni program za italijanski jezik za srednje škole u Sloveniji (http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednjesolski_izobrazevalni_programi)
 - Prijedlog kurikuluma za talijanski jezik za srednje škole u Hrvatskoj (http://mzos.hr/datoteke/4-Predmetni_kurikulum-Talijanski_jezik.pdf)
 - Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH, Zagreb 2011.
 - Silabus sertifikacionih centara u Italiji: (<https://www.unistrapg.it/sites/default/files/docs/certificazioni/sillabo-4-enti-A1.pdf>)
 - Sillabo delle competenze in Italiano L2 ad uso dei docenti di studenti non italofoni – il gruppo di docenti del CTI di Chieri e dell'intervento di formatori del Centro di Italiano per stranieri dell'università degli studi di Bergamo con la guida della dott.ssa Paola Tondolo
2. Metodološko uputstvo za pisanje predmetnih programa zasnovanih na ishodima učenja, 2017.
3. Strategija inkluzivnog obrazovanja u Crnoj Gori (2014-2018). Ministarstvo prosvjete, Podgorica 2013.
4. Strategija za razvoj i podršku darovitim učenicima (2015-2019) sa Akcionim planom (2015-2016) - Prijedlog. Ministarstvo prosvjete, Podgorica 2014.
5. Uputstvo za implementaciju preduzetničkog učenja kroz obavezne predmetne programe u osnovnoj školi, Zavod za školstvo, Podgorica 2013.
6. U izradi predmetnih programa konsultovani su i evropski strateški obrazovni dokumenti:
- Zajednički evropski okvir za žive jezike, Savjet Evrope, Podgorica 2003.
 - Evropski jezički portfolio za nastavnike i mentore, Savjet Evrope, Podgorica 2003.
 - Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje: Evropski referentni okvir (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/IT/TXT/?uri=celex:32006H0962>; https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/broch_it.pdf; <http://www.competenzechiave.eu>)

Nacionalni savjet za obrazovanje na sjednici održanoj 24. jula 2020. godine, utvrdio je Predmetni program **ITALIJANSKI JEZIK – drugi strani jezik** za I, II, III i IV razred opšte gimnazije.